

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ШВЕЦІЇ

Вінницький навчально-науковий інститут економіки Тернопільського національного економічного університету

Анотація. У статті розглядається досвід Швеції навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах Швеції. З'ясовано, що Швеція приділяє особливу увагу застосуванню інформаційних технологій у навчальному процесі. Охарактеризовано педагогічні умови застосування комп'ютерів та мережі Інтернет під час уроків. Виявлено позитивні впливи інформаційних технологій на підвищення мотивації учнів.

Ключові слова: інформаційні технології; комп'ютерне забезпечення; ноутбук; мотивація, Інтернет.

Abstract. The article considers Sweden's experience of implementing information technologies for foreign language learning at secondary and compulsory schools. Sweden proved to pay special attention to the use of information technologies at the study process. The pedagogical conditions of using computers and the Internet during lessons of foreign languages are characterized. The positive impact of the use of information technologies on enhancing pupils' motivation to language study is defined.

Key words. Information technologies; computer puppy; laptop; motivation; the Internet

Вступ. Розвиток сучасних технологій, розширення інформаційного простору свідчить про перехід від індустріального суспільства до інформаційного. Це позначається на усіх суспільних сферах, в тому числі освітній, адже, як зазначають шведські вчені Р. Сольйо та Й. Ліндерот, змінився і спосіб отримання інформації та знань в цілому [11, р.19]. Інформаційні технології (ІТ) також змінили модель професійного та приватного спілкування, адже воно стало відбуватися у віртуальному просторі, у численних соціальних мережах, у різноманітних програмах, електронною поштою тощо. Інформаційні технології набули широкого застосування у бізнесі, медицині, державних установах для реєстру та збереження даних, а також в освітніх закладах.

Навчальний предмет «Іноземна мова» (ІМ) найбільш придатний для застосування інформаційних технологій завдяки розширенню міжнародних соціальних мереж, багатству Інтернет-ресурсів для вивчення мов, якими можуть скористатися як студенти та учні, так і вчителі. Комп'ютерне забезпечення навчального процесу стало повсякденною реальністю в Швеції. Низка муніципалітетів Швеції запровадила так звану ідею 1:1 забезпечення кожного учня персональним ноутбуком або планшетом, а група вчених Університету в Готенбурзі вивчає освітні результати цього впровадження [2]. Тому вивчення досвіду цієї країни представляє для вітчизняної педагогіки вагомий інтерес.

Вивченням застосування ІТ у процесі навчання іноземних мов присвячені наукові дослідження С. Алврінг, М. Лейжон, Б. Ліндстрьома, Д. Рандалла, П. Сундквіста, які досліджували вплив використання комп'ютерів на навчальні досягнення учнів. Безперечно, комп'ютерно опосередковане навчання є порівняно новим явищем в педагогіці, а тому, попри його зручність і можливість

урізноманітнення навчальної діяльності, існують досить суперечливі погляди на його застосування в навчальному процесі.

Сьогодні беззаперечним є той факт, що роль ІТ не лише у сфері вивчення іноземних мов, але й у глобалізованій економіці, де професійне володіння ІМ, зокрема англійською, розцінюється як невід'ємний чинник росту та розвитку, неоціненна. На сучасному етапі завдяки інформаційним технологіям ефективне навчання цієї мови вийшло поза традиційні методи та за межі класної кімнати. Водночас саме інформаційні технології є основною із сфер застосування ІМ і сприяють розвитку мультилінгвізму та плюрилінгвізму, адже більшість Інтернет-ресурсів є багатомовними і передбачають комунікативні взаємодії (студент – викладач, студент – студент, студент – зміст, та ін.) [2].

Вже 20 років поспіль Швеція активно долучається до впровадження ІТ у навчання та постійно модернізує комп'ютерне забезпечення державних та приватних шкіл усіх типів, яке використовується в навчальному процесі для урізноманітнення форм навчання. У навчальному плані для обов'язкової школи зазначається, що наприкінці навчання учень повинен уміти використовувати ІТ як знаряддя отримання знань, спілкування, творчості та навчання [3]. Шведська вчена Е. Ваннестал наголошує на тому, що ІТ можуть використовуватися в навчанні англійської мови різноманітними способами. Вона розглядає ІТ як арену для спілкування та знаряддя вирішення завдань, створення текстів, аудіо- та відеоматеріалів, а також тренажерів для виконання лексико-граматичних завдань та перевірки результатів їх виконання як вчителем, так і самостійно учнем або студентом.

У 2005 році у Швеції було започатковано проект «Кожному школяреві по ноутбукові», метою якого було забезпечення кожного учня ноутбуком для підвищення успішності. До 2012 року до цього проекту долучилося 2/3 усіх шкіл муніципалітетів країни [4]. Попри те, що у Навчальному плані для обов'язкової школи Швеції не сказано про застосування персональних ноутбуків, на директорів шкіл покладається завдання «створення належного навчального середовища, забезпечення навчальними матеріалами високої якості, надання допомоги в самостійному пошуку інформації в бібліотеках, комп'ютерах та інших навчальних ресурсах» [4, с. 20]. В посадові обов'язки директора школи або гімназії входить забезпечення його навчального закладу комп'ютерами та доступом до Інтернету. У навчальній програмі з англійської мови, яка окремо виділена серед інших ІМ, оскільки, як ми зазначали, вона є обов'язковою і основною ІМ в змісті шкільної освіти Швеції, сказано, що на усіх 7 ступенях вивчення англійської мови в школі «потрібно застосовувати різноманітні способи пошуку, вибору та оцінювання текстового матеріалу розмовною англійською мовою в Інтернеті та інших джерелах інформації» [4, р.35], що передбачає використання ноутбуків.

На думку шведського вченого Т. Вітінга, доступ до автентичних матеріалів в Інтернеті за допомогою персональних ноутбуків має беззаперечні переваги на заняттях англійської мови, забезпечуючи письмове та усне спілкування з однокласниками або однолітками з інших країн в чат-програмах. Це також стосується створення мультимедійних проектів за допомогою ноутбуків, яке сприяє розвитку творчості учнів, формуванню навичок іншомовного спілкування в процесі спільної проектної роботи [8].

У 2012 році було проведено Європейський огляд шкіл, що запровадили ІТ в освітній процес (European Survey of Schools: ICT and Education – скорочено ESSIE), яким були охоплені усі країни Європейського Союзу та 4 країни, що не входять до його складу. Згідно з результатами цього огляду, шведські восьмикласники в середньому мали більший доступ до інформаційних технологій, ніж учні інших зазначених країн [5, с. 11]. Усі опитані учні, зі свого боку, визнали, що використовують ноутбуки для виконання домашніх завдань у програмах Word, Excel і PowerPoint, завантаження і редагування фотографій, малюнків [2, с. 10-11].

Сучасні інформаційні технології пропонують безліч вправ, які навіть придатні для самостійного навчання, адже вони містять відповіді, а саме:

1) Лексико-граматичні вправи:

- вправи для самостійного виправлення;
- вправи з вибором правильної відповіді;
- заповнення пропусків;
- вправи на порівняння власних результатів з ключами (відповідями).

(2) Вправи на читання.

(3) Вправи на вимову з використанням візуалізованого звукового контуру (F0) або на імітування в коротких паузах між висловлюваннями [5].

На думку С. Алврінг, ІТ можуть задіювати усі канали сприйняття учня, що представляє більший навчальний потенціал. Наприклад, експерти рекомендують включити в навчальний процес вивчення пісень та перегляд фільмів англійською мовою. ІТ надають доступ до інформації про життя в країнах, мови яких вивчаються (через спілкування з однолітками за кордоном, такі сайти як lonelyplanet.com тощо), сприяють входженню дитини до загальнолюдської культури через спілкування новою мовою, формуванню відчуття культурного плюралізму, а відтак формуванню соціокультурної компетентності, що є складовою іншомовної комунікативної компетентності[1].

Результати моніторингу застосування ноутбуків у навчанні англійської мови в школах Стокгольму свідчать про те, що багатство Інтернет-ресурсів та технічні можливості комп'ютера застосування аудіо-візуальних програм слугують мотивувальним чинником навчання, створюють штучне англійське середовище, збільшують тривалість контакту учнів з ІМ, і дозволяють інтегрувати підручник та мультимедійні засоби навчання, а також економити час. За допомогою комп'ютера можна урізноманітнити та скоротити час на перевірку тестових завдань. Що стосується практичних занять, то виконання завдань на комп'ютері дозволяє індивідуалізувати навчання (кожен з учнів працює самостійно, у власному темпі), та моделювати і адаптувати завдання відповідно до індивідуальних особливостей учня. До того ж, в умовах дистанційного навчання, застосовуючи ноутбук, учні можуть виконувати завдання незалежно від місцезнаходження [6].

Останнім часом у Швеції набуває популярності практика так званого «перевернутого уроку» (flipped classroom-model), коли вчитель у спільній соціальній мережі розміщує теоретичний матеріал-презентацію нової теми, а учні самостійно опрацьовують його вдома за допомогою звернення до інших ресурсів, що містять матеріал на цю тему.

Попри усі переваги застосування ноутбуків вчителі відмічають певні недоліки, пов'язані з обмеженою можливістю вчителів контролювати дії учнів з комп'ютером, коли вони, наприклад, користуються Інтернетом [6, с. 39].

Професор Департаменту освіти Швеції Б. Ліндстрьом переконаний, що школа повинна готувати дітей до життя в цифровому суспільстві, а комп'ютери, зокрема, повинні усунути розрив між тими, хто вміє, і тими, хто не вміє, ними користуватися як засобом навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Alvring S. Laptops in English language teaching / S. Alvring. Stockholms Universitet, 2012. - 27 p.
2. Lindström B. The Teacher Is Central to Successful Use of Computers in Schools [Електронний ресурс] / B. Lindström. Utbildningsdepartement, 2013 // Режим доступу: <http://www.ufn.gu.se/english/News/newsdetail/the-teacher-is-central-to-successful-use-of-computers-in-schools.cid1078852>
3. Morrison, M. When each one has one: The influences on teaching strategies and student achievement of using laptops in the classroom / M. Morrison, G.Lowther, L. Deborah // *Educational Technology Research and Development*, 2003. - 51 (3). – p. 23–44.
4. Skolverket (2011). Curriculum for the compulsory school. [Електронний ресурс] <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2687>.
5. Sundqvist P. Computer-Assisted L2 English Language-Related Activities Among Swedish 10-Year-Olds / P. Sundqvist, L. Sylven. – EUROCALL: Using learning, knowing. - University of Gothenburg, 2012. – 7 p.
6. Werngren J. Teacher attitudes toward IT and IT-use A case study of four teachers of English using IT in Swedish Compulsory School. - University of Halmstad, 2013. - 52 p.
7. Witting T. Laptop classes - The benefits of using laptops in English Language Teaching / T. Witting. Munich: GRIN Publishing GmbH, 2011. – 122 p.

Мовчан Лариса Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних і фундаментальних дисциплін Вінницького навчально-наукового інституту економіки Тернопільського національного економічного університету, Вінниця, seawave2202@mail.ru, cameliac68@gmail.com

Зарішняк Інна Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних і фундаментальних дисциплін Вінницького навчально-наукового інституту економіки Тернопільського національного економічного університету, Вінниця, zarishnyak@mail.ru

Movchan Larisa, PhD, associate professor of HD, Vinnytsia scientific institute of economics, ternopil national economic university, Vinnytsia.

Zarishniak Inna, PhD, associate professor of HD, Vinnytsia scientific institute of economics, ternopil national economic university, Vinnytsia.